REPERE ALE VIEȚII UNUI EVREU BUCOVINEAN – MAYER EBNER

RADU-FLORIAN BRUJA

Benchmarks in the Life of a Bukovinian Jew – Mayer Ebner

(*Abstract*)*

Mayer Ebner (1872–1955) was a famous Zionist politician and journalist from Bukovina. Born in Czernowitz in a bourgeois family, he studied law at the "Franz Joseph" University from the capital of Bukovina. As a young man, he felt that a liberal ideal of Jewish assimilation has failed and that outbreaks of anti-Semitism in the last decade of the 19th century required change. Since 1894, Mayer Ebner was an editor of "Das Jüdische Echo", then of "Die Welt". Adept of Theodor Herzl's "Judenstaat", Ebner participated at the first Zionist Congress held in Basel, in 1897. Afterwards, he became one of the pioneers of the Zionist idea in Bukovina. In October 1918, he represented as a leader the Jewish National Council in Bukovina, which was established in October 1918, when the Habsburg monarchy fell and Bukovina was annexed to Romania.

In the interwar period, Mayer Ebner pleaded with the new authorities to respect the civilian rights of the Jews from Bukovina, as well as for immediately granting such rights to all Jews in Romania. He was one Zionist leader who succeeded in combining Zionist activity with the political and cultural struggle to safeguard the identity, rights and freedom of the Jews of the Diaspora. From 1926 to 1933 (except for the years 1931–1932), Mayer Ebner served as a deputy or senator of several legislatures in the Romanian Parliament, boldly defending the interests of the Jewish minority and resisting discriminatory tendencies and increasingly frequent anti-Semitic excesses. In 1931, he took part in the establishment of the pro-Zionist Jewish National Party of Romania, which was originally opposed to the Union of Romanian Jews.

In 1940, Mayer Ebner immigrated in Palestine, where he was an involved witness to the birth of the state of Israel.

Keywords: Jewish community, Bukovina, Great Romania, Zionism, Jewish National Council, anti-Semitism, Parliament.

* Traducere: Radu-Florian Bruja.

Analele Bucovinei, **XXVI**, *1* (52), p. 137–152, Rădăuți – Bucureşti, 2019

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

Introducere

La cumpăna secolelor al XIX-lea şi al XX-lea, comunităţile evreieşti europene au suferit o puternică transformare datorată crizei identitare provocată de revigorarea antisemitismului. Pogramurile din Imperiul rus, naşterea antisemitismului modern sau criza provocată de afacerea Dreyfus au pus comunităţile iudaice din Europa în faţa unei noi crize. În sânul intelectualităţii evreieşti europene, comunitate extrem de activă la nivelul întregului continent, şi-au făcut loc două curente de gândire, diametral opuse, dar care au căutat soluţii pentru rezolvarea aceleiaşi chestiuni. Cum posibilitatea găsirii unei ţări pentru întreaga evreime era de nerealizat în spaţiul european, cele două curente s-au confruntat în dezbaterea orizonturilor de aşteptare: asimilarea evreilor în cultura statelor naţionale şi sionismul. În cazul evreilor din Austro-Ungaria, asimilarea era împiedicată tocmai de diversitatea etnică, naţională şi culturală întâlnită aici. În atari condiţii, emanciparea părea a fi soluţia de preferat, dar nu până la identificarea cu lumea austro-germană. Emanciparea nu era lipsită de aspiraţii naţionale, iar realităţile din acest spaţiu multietnic i-au obligat să caute soluţii alternative. Eşecul emancipării şi manifestarea tot mai vehementă a antisemitismului i-au obligat să definească esenţa iudaismului european prin natura sa, raporturile cu celelalte naţionalităţi din Imperiul bicefal, locul lor în aceste societăţi. Astfel, s-au cristalizat cele două filosofii ale iudaismului: sionismul şi autonomismul. Ambele s-au sprijinit pe aceleaşi valori, percepând iudaismul ca un „fenomen naţional, istoric, spiritual sau cultural”[1]. Pe de altă parte, reacţia comunităţii iudaice din Austro-Ungaria la mesajul antisemit al intelectualilor asimilaţi culturii germane a dus la apropierea unui contingent semnificativ de evrei fie de mişcarea sionistă, fie de emergenta ideologie socialistă.

În analiza de faţă vom ancheta evoluţia politică şi intelectuală a unuia dintre reprezentanţii evreimii austro-germane din Bucovina: Mayer Ebner. Ce l-a făcut să opteze pentru sionism, cum a perceput sionismul şi care au fost valorile pe care le-a apărat? Au fost concepţiile sale influenţate de evenimentele care au dus la destrămarea statului Casei de Habsburg? Cum s-a adaptat la noua realitate de după 1918 în cadrul statului naţional român? În creionarea biografiei lui Mayer Ebner trebuie să ţinem cont de aceste etape care i-au marcat decisiv existenţa? Sunt doar câteva întrebări la care ne propunem să răspundem, odată cu creionarea principalelor repere ale vieţii şi activităţii sale. Personalitatea lui Mayer Ebner nu este necunoscută în spaţiul istoriografic românesc şi universal, dar nu s-a bucurat de o analiză unitară care să îl pună în locul pe care l-ar merita sau să îi investigheze rolul pe care l-a jucat în epoca sa. Aprecierea posterităţii avea să vină abia după dispariţia sa, mai ales în istoriografia din Israel.

[1] Josy Eisenberg, *O istorie a evreilor*, traducere de Jean Roşu, Bucureşti, Editura Humanitas, 2006, p. 310.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

Anii formării

Evreimea bucovineană a împărtăşit dezbaterea de idei asupra căilor de urmat de către întreaga comunitate iudaică austro-ungară. Emanciparea şi reînvierea mitului austriac părea să fie atractivă pentru evreii din Imperiu. Dar propagarea antisemitismului, cu variantele sale regionale, i-a pus pe aceşti evrei în faţa unor noi încercări. Pentru un tânăr intelectual ca Mayer Ebner, identificarea perspectivei asimilării cu cea a germanilor sau a altor naţionalităţi din Bucovina nu era o soluţie. Identitatea austro-germană era lovită de apartenenţa sa la lumea iudaică[2]. Astfel, evreii trebuiau să scruteze spre un alt orizont.

Mayer (Meir) Ebner s-a născut în data de 19 septembrie 1872 (18 septembrie conform lui Daniel Hrenciuc), la Cernăuţi, într-o familie de evrei germanofoni. A urmat studiile la Şcoala primară israelito-germană din Cernăuţi şi şi-a definitivat studiile universitare la Facultatea de Drept din capitala Bucovinei. Tot la Universitatea „Franz Joseph" şi-a susţinut şi doctoratul în Drept. Dar ceea ce l-a făcut cunoscut a fost activitatea sa în slujba evreimii bucovinene. A activat în asociaţia studenţilor evrei „Hasmonea", înfiinţată împreună cu Filip Menczel, Isaak Schmierer şi Josef Bierer, la 14 iulie 1891, după modelul asociaţiei tinerilor evrei vienezi „Kadima". Societatea avea ca scop ridicarea conştiinţei naţionale a studenţilor evrei şi milita pentru apărarea identităţii lingvistice şi etnice a acestora. Sub culorile roşu – violet – verde, „Hasmonea" avea deviza „pentru bunăstarea şi onoarea poporului"[3]. Cu un an înainte, acesta publica un apel îndreptat împotriva politicilor de asimilare a comunităţii evreieşti, modelul preluat pentru societatea „Hasmonea" fiind inspirat din Uniunea Israelită Austriacă. Ebner a înţeles că între comunitatea germană şi cea iudaică din Imperiu s-a produs o ruptură care va accentua distanţarea pe parcursul anilor. Asociaţiile studenţeşti germane de la Cernăuţi aveau un puternic caracter creştin, ceea ce l-a determinat pe Mayer Ebner să se opună tendinţelor de asimilare venite din partea Austriei. Încă din acei ani, Ebner şi-a însuşit o concepţie pe care o va apăra întreaga viaţă, în ciuda adversităţilor cu care s-a confruntat. De altfel, momentul a fost unul delicat pentru Ebner. Convingerile sale l-au făcut să intre într-un conflict cu un consânger care se înscrisese în societatea germană „Allemania", cu un profil internaţionalist. Acuzându-l de lipsă de loialitate, l-a provocat la duel după cutuma societăţilor studenţeşti. Mayer Ebner, care avea să fie rănit în acest duel, s-a putut împăca cu adversarul său, dar nu şi cu ideea asimilării evreilor în societăţile naţionale ale studenţilor germani.

Deşteptarea naţională a popoarelor din Europa Centrală, mai ales a celor aflate în fruntariile Austro-Ungariei, i-a obligat pe evrei să caute forme de

[2] Michael Pollak, *Viena 1900. O identitate rănită*, traducere de Camelia Fetiţa, Iaşi, Editura Polirom, 1998, p. 73.

[3] Peste ani, în 1951, Mayer Ebner avea să ţină o cuvântare în Israel despre acest subiect, la împlinirea a 120 de semestre de la înfiinţarea societăţii. Cf. Constantin Ungureanu, *Sistemul de învăţământ din Bucovina în perioada stăpânirii austriece (1774–1918)*, Chişinău, Academia de Ştiinţe a Moldovei, 2015, p. 363.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

organizare pe aceleaşi criterii ale legitimităţii naţionale. Din nevoia de a prezerva identitatea naţională şi confesională evreiască, Ebner s-a apropiat de mişcarea sionistă şi de formaţiunile politice şi culturale naţionale. A luat, de la început, parte la congresele mişcării sioniste din Austria. A fost activ în mişcarea sionistă din Bucovina austriacă, România şi Israel. A luat parte la mai toate congresele mişcării din Austria. În calitate de membru al mişcării sioniste a participat, alături de bucovineanul Philipp Menczel, la Congresul de înfiinţare a organizaţiei sioniste de la Basel, din 1897 şi, trei ani mai târziu, la Congresul sionist de la Londra[4].

Sionismul lui Ebner s-a fundamentat pe lucrarea lui Theodor Hetzl, *Statul evreilor*, şi era diferit de sionismul din Rusia sau din Vechiul Regat. După 1900, Ebner a intrat într-o lungă polemică cu Max Nordau, în paginile gazetei „Die Welt", oficios al mişcării sioniste din acea vreme. Concepţiile sale ideologice, definite ca „Realpolitik", se deosebeau de ideile lui Hetzl, susţinând recunoaşterea drepturilor evreilor de a se organiza în comunităţi naţionale în statele în care trăiau. Ebner admitea necesitatea emigrării evreilor în Palestina şi fondarea unui stat evreiesc, dar considera că răspândirea ideilor sionismului trebuia să se facă în cadrul unor comunităţi iudaice în diaspora. Abia apoi avea în vedere o eventuală emigraţie masivă în Palestina. Ideile sale, cărora le-a rămas fidel întreaga viaţă, nu au fost sintetizate într-o lucrare teoretică, dar au fost expuse pe larg în paginile gazetelor la care a colaborat[5]. David Schaary consemna că Ebner „şi-a consacrat întreaga viaţă conducerii mişcării sioniste şi luptei pentru apărarea drepturilor civile" ale comunităţii evreilor bucovineni, dar totodată opina că „a eşuat în eforturile sale de a «cuceri» comunitatea israelită din Cernăuţi"[6]. În acelaşi timp, s-a opus ideilor marxiste şi a conceptului luptei de clasă. Ebner a semnat un document prin care se poziţiona în favoarea atragerii păturii muncitoreşti în mişcarea sionistă. Sionismul a reprezentat o replică activă dată antisemitismului şi a generat un sentiment de mândrie pentru apartenenţa sa la lumea iudaică, care nu se întâlnea în socialism[7].

Odată cu naşterea antisemitismului modern şi propagarea sa prin intermediul curentului social-creştin, comunitatea evreiască s-a fracţionat. Dacă cei mai mulţi dintre evrei au continuat să meargă pe linia liberală, o grupare destul de restrânsă în rândurile căreia s-a găsit şi Ebner a început să se afirme pe linia naţională. În acest spirit, a participat la întemeierea Partidului Naţional Evreiesc de sub conducerea dr. Benno Straucher. În anul 1910, pe când deţinea, împreună cu Loebel Taubes, funcţia de vicepreşedinte al Organizaţiei sioniste din Bucovina (condusă de prof. Leon Kellner), Ebner a părăsit partidul lui Straucher, pentru a fonda, împreună cu

[4] Mariana Hausleitner, „Rolul intelectualilor evrei în Europa Centrală pornind de la exemplul Bucovinei", în „Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae", anul IX, 2005, p. 267.

[5] David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică: o comunitate într-un mediu ostil" (în continuare se va cita: David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică"), în Carol Iancu (coord.), *Permanenţe şi rupturi în istoria evreilor din România (secolele XIX–XX)*, Bucureşti, Editura Hasefer, 2006, p. 182.

[6] *Ibidem*, p. 179.

[7] Michael Pollak, *op. cit.*, p. 75.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

Kellner, mişcarea rivală, Consiliul Popular Evreiesc (Der jüdische Volksrat). În această calitate de membru al Partidului Popular Evreiesc, Ebner a fost deputat în Dieta Bucovinei, iar Benno Straucher deputat în Parlamentul de la Viena, reprezentând grupul etnic evreiesc din Bucovina. Activitatea sa politică a mers paralel cu cea jurnalistică. Inițial, şi-a promovat ideile în cadrul publicației „Bukowiner Rundchau", iar din 1894, la „Das jüdische Echo", al cărei redactor a fost şi unde şi-a difuzat ideile despre comunitatea evreilor ca entitate națională. Împreună cu Leon Kellner a editat, începând cu 1911, ziarul „Das Volksrat", care reprezenta punctul de vedere al Partidului Popular Evreiesc. În acelaşi an, Ebner a intrat în conflict cu Benno Straucher, pe care l-a acuzat că urmărea să impună o orientare autoritară în cadrul grupului etnic iudeu din Bucovina[8].

Activitatea sa a continuat şi pe parcursul dificililor ani ai primei conflagrații mondiale. În timpul celei de a doua ocupații ruse în Bucovina, din 1915, Ebner a fost luat ostatic de către trupele țariste şi exilat împreună cu alți lideri evrei din Cernăuți (între care primarul Salo Weisselberger) în Siberia, de unde a revenit abia în 1917, după evenimentele care au marcat sfârşitul autoritarismului țarist pe ruta Petrograd şi Viena. Va rememora, peste ani, experiența întâlnirii cu armata țaristă: „A venit ziua încercării […]. Rusia semiasiatică tăvălea hoardele sale peste granițele Bucovinei. Acestor cazaci şi tartori le-a ieşit, în parte nemeritat, zvonul că aduc jaf şi moarte fiilor lui Israil"[9]. Reîntors în Bucovina, Ebner a fost martorul transformărilor politice care au cuprins întreaga Europă est-centrală.

Concluzionând, putem aprecia că la începutul vieții lui Mayer Ebner, printre evreii din Bucovina se confruntau două curente: cel liberal, al asimilării în lumea germană şi cel al emancipării naționale. Instituirea unui sistem politic parlamentar mult mai democratic în primul deceniu al secolului al XX-lea a dus la diversificarea ofertei politico-electorale. Apariția antisemitismului şi pătrunderea intelectualității în viața politică au deschis posibilități noi pentru categorii sociale mult mai largi de a activa în plan politic. De aceea evreii au căutat soluții alternative date de sionism sau socialism. Ebner avea să opteze pentru prima dintre aceste alternative, dar fără să îşi însuşească în totalitate concepțiile fondatorilor sionismului.

Activitatea după unirea Bucovinei cu Regatul României

Din anii 1918–1919, Mayer Ebner s-a văzut la un nou început de drum. Evreii din Bucovina, ca şi cei din restul Austro-Ungariei, s-au bucurat în perioada antebelică de drepturi cetățenești depline, beneficiind de un statut privilegiat față de coreligionarii lor din Regatul României, unde nu erau recunoscuți ca cetățeni ai țării. Evreii bucovineni susțineau menținerea imperiului bicefal, ale cărui valori

[8] Daniel Hrenciuc, *Dilemele convieţuirii: evreii din Bucovina (1774–1939)*, Iaşi, Editura TipoMoldova, 2010, p. 160.

[9] Apud Ioan-Paul Valenciuc, „Mitropolitul Bucovinei Vladimir de Repta şi comunitatea evreilor din Cernăuți", în „Analele Bucovinei", anul XVII, nr. 1, 2010, p. 114.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

democratice erau percepute ca un scut împotriva atitudinilor antisemite tot mai radicale la sfârşitul Primului Război Mondial. Consiliul Național Evreiesc din Bucovina, reformat în octombrie 1918 şi cu susținerea lui Ebner, a militat pentru păstrarea Austro-Ungariei. Evreii bucovineni cunoşteau situația coreligionarilor din Vechiul Regat, care nu beneficiau în totalitate de drepturi civile[10]. Din acest motiv, Ebner s-a numărat printre semnatarii unui document, în octombrie 1918, care nu încuraja unirea provinciei în cadrul României. A încercat chiar să negocieze cu alte grupuri minoritare din Bucovina, în speranța găsirii unei soluții de compromis.

Când a devenit evident că Austro-Ungaria s-a prăbuşit, Mayer Ebner s-a aflat printre evreii care au decis să nu trimită niciun reprezentant la Congresul General al Bucovinei. Abia după ce trupele române au intrat în Bucovina, Mayer Ebner i-a înaintat lui Iancu Flondor, în numele Consiliului Național Evreiesc din Bucovina, o scrisoare prin care evreii din Bucovina recunoşteau unirea Bucovinei cu România. În această scrisoare, el declara: „Consiliul Național Evreiesc recunoaşte unificarea teritoriilor româneşti într-un singur stat şi prin aceasta principiile auto-determinării la care poporul român este îndreptățit". Dar Ebner s-a numărat printre evreii bucovineni care s-au abținut să participe la Congresul Consiliilor Naționale convocat de autoritățile române. El îşi explica gestul prin lipsa unor garanții care să acorde drepturi civile şi politice evreilor în cadrul noului stat. Cu acest prilej, evreii solicitau acordarea necondiționată a drepturilor pe care le avuseseră în timpul dublei monarhii, tuturor coreligionarilor din Regatul României. Scrisoarea era redactată de Ebner şi semnată şi de către Jacob Pistiner şi Berthold Friedmann, apoi aprobată cu majoritate de voturi de către membrii Consiliului. Recunoaşterea unirii Bucovinei cu România era condiționată de evrei, cum s-a întâmplat şi în alte provincii ale fostului Imperiu, de acordarea drepturilor civile de care beneficiaseră anterior[11].

Între 1918 şi 1920, Ebner a fost preşedinte al Consiliului Național Evreiesc, organism la crearea căruia a participat direct. Înființat în 22 octombrie 1918, şi-a organizat întreaga structură până la 11 noiembrie sub directa coordonare a lui Mayer Ebner şi Jacob Pistiner. La 10 noiembrie 1918, cei doi au condus prima şedință a Consiliului Național Evreiesc, la care s-au luat câteva hotărâri privind funcționarea comunității. Conducerea evreilor bucovineni era preluată de către Consiliul Național Evreiesc, evreii urmând să se organizeze în comunități religioase (Kultur-Gemeinden) şi naționale (Volk-Gemeinden). Consiliul, prin conducătorii săi, devenea organismul politic al evreilor, care urma să ducă tratative cu autoritățile române[12]. Începând cu 3 decembrie 1918, cei doi au preluat de la profesorul

[10] Mariana Hausleitner, „Evreii şi antisemitismul în Bucovina între 1918 şi 1944" (în continuare se va cita: Mariana Hausleitner, „Evreii şi antisemitismul în Bucovina"), în „Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae", anul VIII, 2003, p. 197.

[11] *The Jews in Bukowina (1914–1919) – World War and Russian Occupation*, by dr. Arie Leon Schmelzer; https://www.jewishgen.org/yizor/bukowinabook/bukowina.html (accesat la 18 noiembrie 2018).

[12] David Schaari, „Comunitatea evreilor din Cernăuți în perioada administrației româneşti între cele două războaie mondiale" (în continuare se va cita: David Schaari, „Comunitatea evreilor din Cernăuți"), în „Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae", anul IV, 1999, p. 138–139.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

Wender Neumann conducerea Consiliului şi a comunității evreieşti din Cernăuți. Consiliul Național Evreiesc era organismul reprezentativ al evreilor bucovineni, îngrijindu-se de organizarea comunității evreieşti şi de reprezentarea intereselor acesteia pe lângă autoritățile române.

În anul 1919, Ebner semna un articol prin care îi preciza generalului Petala că evreii sunt de acord cu unificarea Bucovinei în cadrul Regatului României, dar că acest proces ar trebui să se facă în etape, cu respectarea dreptului minorităților, iar limba română să fie implementată în administrație şi justiție treptat. Poziționându-se de partea lui Iancu Flondor, care se împotrivea politicilor integratoare ale Partidului Național Liberal, sprijinit la nivel local de Ion Nistor, liderul evreilor bucovineni a participat la mitingurile organizate de tabăra autonomistă. Astfel, la 2 iulie 1919, a criticat în cadrul unei adunări convocate de Iancu Flondor politica de românizare a Bucovinei. Ebner avea în vedere limitarea autonomiei provinciale, corupția şi abuzurile administrației româneşti, demiterea unor funcționari evrei din administrație şi jandarmerie, închiderea unor restaurante evreieşti, a unor licee evreieşti şi tolerarea atitudinilor antisemite[13]. Acesta l-a criticat pe Ion Nistor pentru că nu se ocupa de situația evreilor din Bucovina, unde rămăseseră fără cetățenie peste 10 000 de persoane. Răspunsul lui Nistor la campania de incriminare adusă de Ebner pe această problemă ofensa comunitatea evreiască şi îi dădea dreptate lui Ebner[14]. Opunându-se transformărilor rapide, Ebner a perpetuat particularismul Bucovinei în cadrul României, în care antipatia față de Bucureşti era îmbrățişată de toate comunitățile etnice.

În anii următori, Ebner şi-a adus contribuția la obținerea statutului juridic pentru comunitatea evreiască din Bucovina, conform prevederilor Tratatului de la Paris – Versailles. Abia la 30 august 1920 a obținut semnătura prim-ministrului Alexandru Vaida-Voevod pentru emanciparea deplină a tuturor evreilor din România. Un avantaj semnificativ era că în noile realități, evreii bucovineni se puteau declara evrei la recensămintele din România, şi nu austrieci sau germani, cum fuseseră trecuți în cele din Austro-Ungaria. Peste câțiva ani, în 1924, cu prilejul dezvelirii Monumentului Unirii din Cernăuți, Mayer Ebner şi-a explicat poziția avută în 1918–1919. Acesta declara atunci că: „Bucovina rămăsese fără o legătură teritorială cu țările austriece, ereditare, şi era limpede că trebuia să se unească cu una din țările vecine. Imperative istorice, geografice şi economice impuneau unirea cu România. Un adevăr şi nu o simplă frază este că Bucovina s-a unit cu patria ei mamă. Noi, evreii, considerăm această unire *sub specie aeternitatis*”[15].

Continuând să spere în emanciparea evreilor bucovineni, Ebner a rămas un adversar al lui Straucher în întreaga perioadă interbelică. Acesta din urmă considera că evreii se pot integra în societatea românească numai dacă acceptau să studieze în

[13] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 258–259.

[14] Carol Iancu, *Evreii din România. 1919–1938. De la emancipare la marginalizare*, Bucureşti, Editura Hasefer, 2000, p. 146.

[15] Dumitru Hâncu „Evreii bucovineni”, în *Contribuția evreilor din România la cultură şi civilizație*, Bucureşti, Editura Hasefer, 2004, p. 134.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

şcolile româneşti şi să promoveze cultura română. Spre diferenţă, Ebner considera că evreii trebuie să îşi păstreze identitatea, învăţând în şcoli ebraice şi prezervându-şi cultura proprie în limba naţională. În momentul în care Straucher a aderat la Partidul Naţional Liberal şi şi-a dat acordul ca evreii să studieze după programe româneşti, Ebner s-a distanţat definitiv, susţinând ideile sionismului şi şcolile evreieşti[16].

În aceşti ani, Ebner a continuat să participe la conferinţele mişcării sioniste. Între 25 şi 26 octombrie 1919 a participat la Conferinţa mişcării sioniste din România, desfăşurată în capitala Bucovinei, unde a fost ales ca preşedinte, fiind secondat de Solomon Kassner. Ulterior a intrat în conflict cu acesta, după ce Kassner a fost atras de Wilhelm Filderman în tabăra Uniunii Evreilor Români. Mayer Ebner a organizat încă din 1919 adunări prin localităţile bucovinene, în care susţinea punctul de vedere sionist. Alături de Hofmann, T. Weiselberg şi S. Kassner a reuşit să fondeze un puternic curent sionist. Sionismul bucovinean era diferit de cel al evreilor din Vechiul Regat, acţionând pentru recunoaşterea comunităţii evreieşti drept una naţională şi abia pe locul al doilea fiind emigrarea în Palestina[17].

Ebner a fondat şi condus publicaţia de limbă germană „Osdtjüdiche Zeitung", care a devenit o tribună a mişcării sioniste din Bucovina şi România între anii 1919 şi 1937[18]. Aici şi-a exprimat pe larg concepţiile ideologice sioniste, care vor fi integrate şi în platforma-program a Partidului Evreiesc. David Schaary le sintetiza în câteva puncte: 1) Loialitate faţă de statul român şi de legislaţia acestuia; 2) Lupta neprecupeţită pentru apărarea drepturilor evreilor conform Tratatului de la Versailles, recunoscute în Constituţia României; 3) Recunoaşterea comunităţii evreieşti ca minoritate naţională definită de drepturile ei cetăţeneşti; 4) Democratizarea instituţiilor reprezentative ale evreilor; 5) Reprezentarea evreimii în organismele statului român şi în Parlament pe criteriul etnic şi lupta împotriva asimilării; 6) Organizarea pe provincii a comunităţii evreieşti din România şi păstrarea organizaţiei bucovinene în afara Uniunii Evreilor Români „regatizate" de sub conducerea lui Wilhelm Filderman. În ceea ce privea organizarea comunităţii evreieşti, acesta se opunea principiilor lui Filderman, care milita pentru apărarea drepturilor individuale ale evreilor. Ebner propunea, ca şi înainte de 1918, prezervarea comunităţii iudaice printr-o politică evreiască naţională ca imperativ categoric[19]. Deşi susţinea învăţarea limbii ebraice de către copiii evreilor din Bucovina, Ebner a fost nevoit să accepte că în provincia din nordul ţării majoritatea evreilor erau vorbitori de germană. Astfel, gazeta sa a apărut în această limbă. S-a aliat cu idişiştii bucovineni când a văzut că legea învăţământului din 1925 promova predarea în limba română chiar şi în şcolile particulare. De aceea, a susţinut că părinţii trebuie să decidă în ce limbă învăţau

[16] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 281.

[17] *Ibidem*, p. 271.

[18] Publicaţia „de un înalt nivel intelectual" era continuatoarea publicaţiei „Bukowiner Rundchau", creată după modelul „Die Judische Rundchau" din Berlin şi a reprezentat cel mai bine comunitatea evreilor de cultură germană din Bucovina. Cf. David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică", p. 180.

[19] *Ibidem*, p. 182–183.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

copiii lor[20]. În paralel, acesta a continuat să susțină consolidarea instituțiilor evreiești din Bucovina, menite să sprijine difuzarea limbii ebraice și încurajarea emigrației spre Palestina. A încercat, fără succes, să se împotrivească tendinței negative, după opinia sa, de fragmentare a electoratului evreiesc din Cernăuți și Bucovina în prea multe partide și grupări politice. A folosit paginile revistei și pentru a polemiza cu adversarii săi, dar și cu mari personalități ale epocii, care se situaseră pe poziții antisemite, cum a fost Nicolae Iorga sau A. C. Cuza.

Activitatea „pe ulița evreiască" și în legislativul României

În Bucovina interbelică, în sânul comunității evreieşti s-au cristalizat trei curente. Unul, condus de Jacob Pistiner, avea să fie reprezentat de socialişti. Aceştia erau adepții integrării în structurile statului român, militând pentru democratizarea societății româneşti. Cel de al doilea curent, minoritar, colabora cu socialiştii, dar considera că doar modelul Internaționalist era soluția pentru revendicările evreilor. Adepții acestui curent s-au grupat în jurul societății „Poale Sion" și au furnizat cadre extremei stângi. Cele două curente promovau limba idiş, argumentând că era idiomul vorbit de cei mai mulți evrei. Mayer Ebner a rămas statornic în convingerile sale sioniste, susținând emigrarea în Palestina, după ce emanciparea evreilor vorbitori de ebraică se va fi desăvârşit în cadrul statului român.

Împreună cu Berhard Fleminger, dar şi sprijinit de politicianul Dori Popovici, Ebner a condus comunitatea evreilor din capitala Bucovinei. Apropierea de Popovici l-a făcut să se orienteze în primii ani interbelici către Partidul Poporului, opunându-se lui Beno Straucher, care a aderat al Partidul Național Liberal[21]. Conflictul dintre Ebner şi Straucher, cu numeroase momente aspre, a fost satirizat de contemporani sub sintagma „der dreissigjährige Krieg" („războiul de 30 de ani")[22]. Ebner l-a satirizat pe Straucher cu titulatura „regele uliței evreieşti" sau cu epitetul „Moschko". La rândul său, Straucher îi lua în derâdere pe Ebner şi Pistiner, acuzați de „flecăreală ideologică şi de incapacitate de aplicare a acesteia în practică"[23].

Dacă până în 1926 Beno Straucher a condus comunitatea evreiască, odată cu erodarea autorității sale, o grupare condusă de Bernhard Fleminger s-a apropiat, spre finele anului 1925, de mişcarea sionistă a lui Ebner, cu care a negociat crearea unei grupări politice evreieşti locale. Nu s-a ajuns la un acord, dar odată cu revenirea guvernului Averescu la putere, în martie 1926, poziția lui Ebner s-a consolidat. Un prim succes l-a avut în alegerile locale din februarie 1926. Mayer Ebner s-a alăturat opoziției în alegerile locale din februarie 1926, reuşind să combată Partidul Național Liberal, din care făcea parte Straucher[24]. Apoi, a negociat cu Dori Popovici un

[20] Mariana Hausleitner, *op. cit.*, p. 271.
[21] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 264–265.
[22] David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică", p. 180.
[23] Epitetul „Moschko" era o poreclă sarcastică din argoul limbii idiş, dată celor care linguşeau autoritățile. Cf. David Schaary, „Comunitatea evreilor din Cernăuți", p. 149.
[24] *Ibidem*, p. 157–158.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

acord în numele Partidului Unității Evreieşti şi cu mişcarea „Mizrahi". Cu ajutorul lor a reuşit să îl îndepărteze de la conducerea comunității evreieşti pe Beno Straucher. Din 15 aprilie 1926, Ebner a asigurat, împreună cu Fleminger, noua conducere. El s-a bazat pe o politică de principii, dar a concentrat în mâinile sale majoritatea funcțiilor reprezentative din cadrul comunității. Deşi a marşat pe ideea democratizării, acesta nu a folosit calea democratică de accedere în fruntea comunității, ci a apelat la pârghiile administrative oferite de colaborarea cu Partidul Poporului. Apoi, a preluat conducerea organizației sioniste şi reprezentarea ei la nivelul Congresului Mondial Sionist, a păstrat conducerea Partidului Unității Evreieşti, cumulată cu mandatul de parlamentar. A împărțit pentru o vreme conducerea comunității evreieşti cu Bernhard Fleminger. În iulie 1929, a condus şedința prin care se constituia noua conducere a comunității, dar din care lipseau organizația „Poale-Zion" şi „Bund-ul" socialist. Sub deviza „de la comunitatea religioasă la o comunitate național-populară", Mayer Ebner a inițiat un vast program de reforme în cadrul comunității, cu efecte bugetare semnificative. Deşi el nu era remunerat pentru activitatea sa (spre deosebire de Straucher), măsurile financiare luate au dus la crearea unui deficit bugetar considerabil. Ebner şi Fleminger s-au ocupat şi de democratizarea vieții în sânul comunității, prin introducerea unui nou sistem de votare al Consiliului, dar pe perioada cât a stat în fruntea comunității nu l-a putut pune în aplicare. Din cauza supraaglomerării, după 14 luni, în iulie 1927, a predat conducerea activității administrative lui Fleminger. Însă, schimbarea guvernului a dus la sfârşitul administrației Ebner – Fleminger în fruntea comunității. Jocul politic şi administrativ din România interbelică l-a readus în frunte pe Beno Straucher. David Schaary conchidea că, „cu tot prestigiul lui Mayer Ebner, a cinstei sale publice, a devotamentului său în împlinirea funcției pe care o deținea şi cu toată simpatia generală de care se bucura acțiunea de renaştere națională în rândul evreilor din Cernăuți, preluarea conducerii comunității evreieşti de către sionişti a fost un episod scurt şi fragmentar: 14 luni în tot cursul epocii administrației româneşti dintre cele două războaie mondiale"[25]. Acuzat de risipă bănească şi de publicitate politică, Ebner s-a văzut nevoit să facă pasul în spate. Mai mult, toate reformele introduse de el şi de prietenul său Fleminger au fost anulate de noua conducere[26].

Schimbările politice din 1928–1929 au readus în discuție conducerea comunității. În 14 noiembrie 1929, au avut loc noi alegeri pentru Consiliul comunității. Mayer Ebner a revenit, candidând din partea Partidului Național Evreiesc, care obținea cele mai multe mandate – 13, cu 1 537 de voturi. Însă, Ebner nu avea majoritatea în Consiliu, deoarece Straucher îl seconda cu 10 mandate. Autoritățile române, în fruntea cărora se afla un guvern național-țărănist, ar fi putut înlesni venirea la conducere a lui Ebner când au anulat, în mod abuziv, lista lui Straucher, susținătorul liberalilor. Dar Ebner a făcut un gest demonstrativ, renunțând la mandate şi solicitând noi alegeri. Alegerile au fost repetate în 18 mai 1930, dar nu au adus

[25] *Ibidem*, p. 159–160.
[26] *Ibidem*, p. 161.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

schimbări majore. Lista lui Ebner a obținut 12 mandate, iar cea a lui Straucher 10 mandate. Negocierile subterane cu celelalte forțe şi politica ambiguă a lui Ebner au dus la apropierea dintre Bund-ul socialist şi gruparea lui Straucher. Odată ce au realizat un acord, cele două formațiuni au preluat puterea. Gruparea sionistă a lui Ebner ieşea pentru totdeauna din ecuația puterii în Consiliul evreiesc[27].

După ce un colaborator, Markus Menczer, a adoptat o atitudine proliberală, Ebner s-a simțit tot mai izolat pe poziția sa. Dar tocmai datorită scandalurilor din timpul conducerii lui Menczer, Ebner şi gruparea sa au obținut un rezultat pozitiv în alegerile din martie 1935, cu 13 reprezentanți în Consiliu[28]. Lista Partidului Evreiesc s-a plasat pe locul al treilea în scrutinul din iulie 1937 pentru Consiliul Național Evreiesc, acesta fiind ultimul exercițiu electoral al comunității evreilor din Bucovina. David Schaary, într-un studiu extrem de documentat, punea reculul grupării sioniste coordonată de Ebner pe „lipsa posibilităților mişcării sioniste de a recomanda o soluție imediată a dificultăților populare evreieşti". Martor al evenimentelor, acesta conchidea că liderii sionişti din Cernăuți, „care şedeau în cafeneaua «Central», nu-şi dădeau seama de sărăcirea maselor fiilor lui Israel"[29].

O altă latură a activității sale politice în fruntea mişcării evreieşti a fost lupta de la tribuna parlamentară. A fost deputat în două rânduri, între 1926 şi 1928, respectiv 1932–1933, şi senator, cu un mandat în legislatura 1928–1931. Acordul electoral cu Partidul Poporului avea să-i aducă lui Ebner primul mandat de deputat în legislativul României, în anul 1926. Deşi era un înfocat susținător al comunității evreieşti, a ales să participe la alegeri pe lista Partidului Poporului, având un electorat creştin, pe care l-a reprezentat în calitate de deputat.

Odată ajuns în legislativul României, Mayer Ebner a căutat să formeze o grupare parlamentară evreiască, care să susțină ideea unei comunități naționale. Nu a reuşit din cauza divergențelor de opinie din sânul comunității la nivel național[30]. Deşi nu a mai colaborat cu Partidul Poporului, a continuat să fie în opoziție față de liberali, ulterior apropiindu-se de Partidul Național Țărănesc. La Cernăuți a luat naştere şi o filială a Partidului Evreiesc, condusă de Benno Straucher. Dar comunitatea evreiască a preferat să se apropie de partidele democratice din Bucovina, care îi garantau libertățile şi avantajele de care beneficiase şi înainte. În alegerile din 1928, Mayer Ebner, fruntaş al evreilor bucovineni şi lider al Partidului Unitar Evreiesc, a negociat un acord electoral cu Partidul Național Țărănesc, care i-a adus mandatul de senator de Cernăuți[31]. Trecutul istoric şi apartenența la spații diferite a făcut ca evreii să rămână dezbinați. În calitate de senator a înființat, în 1928 (după

[27] *Ibidem*, p. 164–165.
[28] *Ibidem*, p. 167–168.
[29] *Ibidem*, p. 171.
[30] David Schaary, „Comunitatea evreilor din Cernăuți", p. 158.
[31] Florin-Răzvan Mihai, „Alegerile generale din 12 decembrie 1928", în Florin Müller (coord.), *Elite parlamentare şi dinamică electorală în România, 1919–1937*, Bucureşti, Editura Universității, 2009, p. 190.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

alte surse, 1929), alături de Theodor şi Josef Fischer şi Michael Landau, Clubul Parlamentar Evreiesc. A fost preşedinte al Clubului Parlamentar Evreiesc din primul an, Club care a reprezentat nucleul de conducere al viitorului Partid Evreiesc.

Mayer Ebner a reuşit ulterior să îşi impună concepţiile, creând, alături de Theodor Fischer, liderul politic al evreilor din Transilvania şi de gruparea sionistă, „Renaşterea Naţională". Acesta s-a opus Uniunii Evreilor Români, condusă de Wilhelm Filderman, a cărui program nu l-a împărtăşit. La începutul deceniului patru a înfiinţat, în strânsă colaborare cu Berhard Fleminger, Partidul Unităţii Evreieşti din Bucovina. Un an mai târziu, structura politică bucovineană a fuzionat cu celelalte forţe politice evreieşti (ca Uniunea Naţională Evreiască din Transilvania, condusă de Theodor Fischer sau organizaţia basarabeană a rabinului Yehuda Leib Tsirelson), pentru a da naştere Partidului Evreiesc. Această forţă politică s-a opus la început Uniunii Evreilor Români, având o puternică orientare sionistă. Înfiinţat în mai 1931, la iniţiativa sa, Partidul Evreiesc a obţinut trei din cele cinci mandate în Bucovina. Adept al democratizării şi al reprezentativităţii tuturor regiunilor în forul legislativ al României, Ebner a demisionat pentru a face loc în Parlament unui candidat al Partidului din Vechiul Regat. Şi-a păstrat funcţia de preşedinte al partidului şi a participat la campania electorală din 1932, obţinând din nou un mandat în Bucovina (în circumscripţia Cernăuţi)[32]. Un an mai târziu, sciziunile din partid aveau să îl afecteze. Partidul avea să înregistreze un eşec usturător, neatingând pragul electoral şi neobţinând niciun mandat. Astfel, Partidul Evreiesc, cu un important fief în Bucovina, nu a beneficiat de rezultatele activităţii sale, care au fost neconcludente, atât timp cât nicio forţă politică românească nu concepea recunoaşterea comunităţii evreieşti ca grupare politică importantă la nivel naţional la mijlocul anilor '30[33].

Congresul Partidului Evreiesc din noiembrie 1933, a accentuat această tendinţă, mai ales după eşecul electoral în scrutinul din decembrie 1933 când niciun candidat nu a intrat în Parlament. Abia acum s-a deschis posibilitatea colaborării cu gruparea lui Filderman, dar după ani de tatonări şi negocieri sterile, abia în 1936, Partidul Evreiesc condus de Ebner a acceptat să fuzioneze cu Uniunea Evreilor Români a lui Filderman. Fuziunea a devenit imperios necesară în anii '30, pentru a forma un front puternic împotriva extremei drepte antisemite, din ce în ce mai vehementă şi influentă. Noua organizaţie politică a fost denumită „Consiliul Central al Evreilor Români" şi a fost condusă de Wilhelm Filderman, Ebner neavând un rol de frunte în structura sa.

Din activitatea sa în legislativul României reţinem câteva aspecte. Liderul evreimii sioniste bucovinene s-a remarcat de la tribuna parlamentară prin discursul său în favoarea democratizării ţării sau în apărarea drepturilor minorităţilor. A avut de fiecare dată alocuţiuni împotriva manifestărilor antisemite din ţară, mai ales că acestea afectau imaginea României în plan internaţional. La 31 iulie 1926, în cadrul unei sesiuni extraordinare a celor două Camere reunite, acesta afirma: „Evreii din

[32] David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică", p. 183–184.
[33] *Ibidem*, p. 185.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

România nu cunosc şi nu au niciun fel de interese în afara graniţelor ţării. Căci propriile lor interese sunt întotdeauna strâns legate de înflorirea şi prosperarea ţării. În cele patru ţinuturi ale României Mari, zac osemintele părinţilor noştri şi noi iubim această ţară aşa cum se iubeşte un cămin, o vatră părintească şi noi dorim ca România Mare să ne fie o patrie ca şi celorlalţi locuitori ai ţării"[34]. În şedinţa Camerei din 17 mai 1927, a combătut şi proiectul de lege pentru dobândirea sau pierderea naţionalităţii române. El declara că, „luând în considerare că doar Tratatul de Pace şi legea care îl ratifica sunt decisive, rog pe ministrul Justiţiei să atragă atenţia comisiilor asupra faptului că ele trebuie să ia în considerare doar textul Tratatului de Pace şi acela al legii ratificării, aceasta pentru a evita ca miile de locuitori ai acestei ţări care posedă cetăţenia *ipso facto* să nu piardă această cetăţenie şi să nu recadă în categoria locuitorilor fără naţionalitate, având obligaţii, dar şi privaţi de drepturi"[35]. Ebner avea să critice dur şi textul legii electorale din 1919, care elimina de la dreptul de vot 10 000 de evrei bucovineni, deoarece nu ar fi avut indigenatul înainte de 1914, protestând direct pe lângă Ion Nistor[36].

Ebner a avut în atenţie în intervenţiile sale parlamentare şi situaţia economică a ţării. Acesta considera că o îmbunătăţire a nivelului de trai a majorităţii populaţiei ar contribui la diminuarea curentelor antisemite şi la scăderea manifestărilor anti-evreieşti. El declara că, „odată cu întărirea economică a României şi cu exploatarea tuturor comorilor ei, treptat cu creşterea avuţiei claselor sociale şi ura va scădea. Am credinţa că odată toate popoarele acestei ţări îşi vor întinde mâinile în mod prietenesc". Ebner nu se limita doar la a atinge subiecte cu caracter economic, ci şi dădea soluţii pentru rezolvarea problemelor. La 9 decembrie 1930, acesta a prezentat o analiză a situaţiei economice generale din ţară, explicând-o în contextul crizei economice mondiale[37]. De la tribuna Camerei Deputaţilor declara, în decembrie 1926, că „în industrie noi am fost, în Bucovina, cu adevărat pionieri şi arborii din pădurile Fondului religionar ar fi putrezit demult, dacă industriaşii evrei n-ar fi instalat ei cei dintâi fierăstraie şi întărit şi îmbogăţit sudul şi întreaga Ţară a Bucovinei. A trebuit să apară un evreu pe nume Axelard, care să recunoască faptul că din puful de la Putna Bucovinei se poate fabrica ciment valoros. Acestui evreu îi datorează Bucovina fabrica sa de ciment. Acelaşi lucru se poate zice despre industria de sticlă, în care evreii au fost creatorii"[38]. Excesele naţionaliste tot mai virulente şi numărul crescut al incidentelor antisemite l-au obligat să ia apărarea comunităţii etnice căreia îi aparţinea.

În activitatea sa parlamentară, Ebner s-a remarcat şi prin consecvenţa cu care a apărat poziţia comunităţii evreieşti din România şi a criticat tendinţele discriminatorii şi antisemitismul care lua avânt în ţară. I-a interpelat pe liderii partidelor care promovau un discurs antisemit (A. C. Cuza, Ion Zelea-Codreanu sau Octavian Goga),

[34] Apud Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 164.
[35] Apud Carol Iancu, *op. cit.*, p. 103.
[36] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 244.
[37] *Ibidem*, p. 164.
[38] *Ibidem*, p. 246.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

dar şi pe prim-miniştrii sau miniştrii guvernelor care s-au perindat la conducerea ţării şi au închis ochii la manifestările antisemite din universităţi sau din ţară. Nu de puţine ori, discursurile sale parlamentare pe problema evreiască erau întrerupte zgomotos de apostrofări şi vociferări venite de pe băncile deputaţilor cuzişti[39]. A criticat gazeta cu tentă antisemită „Apărarea Naţională", care publica materiale despre mişcarea studenţească şi care îi justifica acţiunile împotriva evreilor. Un articol intitulat „Răspuns", publicat în gazeta cuzistă, semnat cu pseudonim, atingea problema *numerus clausus*, atacându-l pe deputatul bucovinean Mayer Ebner pe această problemă[40]. Ebner a acuzat autorităţile că nu au luat măsuri de dizolvare a societăţilor studenţeşti care se făceau vinovate de organizarea actelor antisemite[41]. Ebner s-a implicat şi în polemica cu ziariştii de la „Glasul Bucovinei", semnând articole în „Czernowitzer Morgenblatt" şi „Ostjudische Zeitung" pe marginea nuanţelor antisemite ale unor articole aparţinând lui Mihai Eminescu, decontextualizate de gazetarii români[42]. În alte rânduri a interpelat guvernul în cazuri de evrei care au fost aruncaţi din trenuri aflate în mers, în incidente dintre evrei şi activişti ai forţelor politice antisemite. Nu a avut însă sprijinul colegilor din Cameră[43].

Un prim caz de violenţă extremă avea să fie înregistrat chiar la Cernăuţi, odată cu asasinarea tânărului elev David Falik, de către studentul naţionalist Nicolae Totu. Această crimă a fost provocată de incidentele petrecute în capitala Bucovinei în timpul bacalaureatului promoţiei din 1926. Deputatul cernăuţean Ebner, alături de alţi reprezentanţi ai minorităţilor din Bucovina, s-a plâns de starea de lucruri creată, acuzând reprezentaţii Ministerului Instrucţiunii că au dezavantajat pe minoritari. Ebner declara că „populaţia nu poate înţelege ca elevii care au frecventat liceul, urmând studiile cu succes bun, promovând până în clasa a 8-a de liceu, să nu poată fi declaraţi apţi pentru frecventarea unei facultăţi"[44]. Elevii picaţi au protestat în faţa liceului şi l-au atacat pe unul dintre profesorii din comisia de examinare: profesorul de istorie E. Diaconescu. Nu este lipsit de importanţă faptul că preşedintele comisiei era Traian Brăileanu, universitarul cernăuţean care conducea organizaţia locală L.A.N.C. Protestul lui Mayer Ebner împotriva numirii lui Brăileanu ca preşedinte al comisiei de bacalaureat nu a avut niciun rezultat. Minoritarii erau nemulţumiţi şi de prezenţa unor profesori din Vechiul Regat în comisia în care vedeau agenţii politicii de românizare dusă de autorităţile de la Bucureşti.

Rezultatul procesului deschis împotriva lui Nicolae Totu, acuzat de crimă, a fost şi mai scandalos. Deputatul Mayer Ebner a declarat că studentul David Falik a fost victima antisemitismului, desfăşurat cu acceptul tacit al instituţiilor publice.

[39] Andrei Oişteanu, *Imaginea evreului în cultura română. Studiu de imagologie în context est-central european*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2004, p. 218.

[40] „Apărarea Naţională", nr. 21, 1 februarie 1923, p. 13–14.

[41] Wilhelm Filderman, *Un avocat al etniei sale. Un avocat al cauzei naţionale a României. Articole, discursuri, memorii, 1921–1948*, vol. II, ediţie de Teodor Wexler şi Michaela Popov, Bucureşti, Fundaţia Filderman, f. a., p. 159.

[42] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 257.

[43] Mariana Hausleitner, „Evreii şi antisemitismul în Bucovina", p. 198.

[44] Irina Livezeanu, *Cultură şi naţionalism în România Mare. 1918–1930*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1998, p. 103.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

El a condamnat incidentele cu caracter antisemit petrecute în Bucovina şi a criticat poziția organelor de ordine care nu au luat măsuri, mai ales în evenimentele provocate de studenți[45]. Discursul său din 15 decembrie 1926 din Camera Deputaților a fost zgomotos întrerupt de parlamentarii cuzişti[46]. Pentru evrei, procesul „a fost, de fapt, o farsă judiciară, terminată prin achitarea şi eliberarea lui Nicolae Totu. Mai mult decât atât, procesul a creat un prilej pentru o uriaşă demonstrație antisemită"[47]. Ebner şi-a apărat în continuare poziția, intrând în vizorul naționaliştilor români (între care şi Octavian Goga). El a criticat chiar şi guvernul liberal că tolerează manifestațiile antisemite, acuzându-l că susține un „ocult *numerus clausus*". Şi în urma incidentelor antisemite de pe parcursul anilor 1929–1930, în calitate de senator, Ebner a criticat atitudinea pasivă a autorităților față de violențele la care erau supuşi coreligionarii săi, atât din Bucovina cât, şi din restul țării[48].

Ebner a luat atitudine în paginile ziarului „Ostjudische Zeitung" şi față de arestarea unor evrei acuzați de propagandă comunistă. Nu s-a angajat niciodată în susținerea ideologiei extremei stângi, dar a recunoscut că mulți evrei, mai ales din generațiile tinere, căzuseră pradă forței de atracție a comunismului[49]. Aceeaşi atitudine a avut-o şi față de incidentele antisemite care au culminat cu incendierea oraşului Borşa, în 1930. Din decembrie 1931, Ebner a deschis în „Czernowitzer Morgenblatt" o listă pentru strângerea de fonduri pentru ajutorarea sinistraților evrei care şi-au pierdut casele în incendiul din oraşul maramureşean. Dar divizarea comunității evreieşti l-a pus în conflict cu W. Fildermann şi cu această ocazie. Ebner l-a acuzat pe avocatul evreu că se făcea responsabil de modul cum au fost cheltuiți banii destinați întrajutorării[50].

Între reperele vieții sale se numără şi lucrarea *Chaim Weizmann*, pe care a publicat-o în 1927. De asemenea, în 1933 a participat la Congresul Național al Minorităților de la Geneva, având prestigioasa calitate de vicepreşedinte al acestui for, după moartea lui Leon Motzkin. Pentru aceeaşi serie de merite în apărarea drepturilor politice şi civile ale evreilor români a fost decorat cu ordinul „Steaua României" în grad de ofițer[51]. Venirea la putere a guvernului Goga a marcat primele măsuri oficiale antisemite. Între acestea s-a numărat şi legea presei, care interzicea apariția gazetelor evreilor bucovineni. De la 1 ianuarie 1938, gazeta „Ostjüdische Zeitung" a încetat să mai apară. Nici după căderea guvernului Goga şi instaurarea regimului personal al regelui Carol al II-lea, ziarele evreieşti nu au mai putut să apară. Aceşti ani aveau să marcheze încetarea oricărei activități publice a lui Mayer Ebner în slujba coreligionarilor din Bucovina şi România.

[45] Ioan Scurtu, Cristian Troncotă, Natalia Tampa, Dragoş Zamfirescu, Ion Bucur (coord.), *Totalitarismul de dreapta în România. Origini, manifestări, evoluție, 1919–1927*, Bucureşti, Institutul pentru Studiul Totalitarismului, 1996, documentul 171, p. 616.

[46] Andrei Oişteanu, *op. cit.*, p. 218.

[47] Moses Rosen, *Primejdii, încercări, miracole*, Bucureşti, Editura Hasefer, 1991, p. 17.

[48] Carol Iancu, *op. cit.*, p. 199.

[49] David Schaary, „Comunitatea evreilor din Cernăuți", p. 170.

[50] Wilhelm Filderman, *op. cit.*, p. 362–363.

[51] Daniel Hrenciuc, *op. cit.*, p. 164.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)

În loc de concluzii

„Integru şi devotat, Mayer Ebner a fost figura centrală necontestată a evreilor din Bucovina între cele două războaie mondiale”[52]. Avea să părăsească Bucovina la începutul anului 1940, pentru a participa la Al XIX-lea Congres sionist şi nu a mai revenit niciodată în capitala Bucovinei[53]. Speriat de amploarea manifestaţiilor antisemite la scara continentului european, Ebner a emigrat în Palestina, în 1940, devenind un susţinător al formării statului Israel. În Palestina a avut o susţinută activitatea politică şi publicistică în slujba creării statului Israel. Evenimentele care au dus la prăbuşirea României şi la împărţirea Bucovinei în două l-au surprins în Palestina. Agravarea situaţiei evreilor din România l-a determinat să rămână în ţara aflată la acel moment sub mandat britanic. Aici şi-a pus pana în slujba vechilor sale idei sioniste, colaborând la ziarele „Haaretz”, „Hayom” şi „Haboker”. În mai 1948 a fost martor, la Tel Aviv, la proclamarea statului Israel. În vara anului 1951, la 79 ani, a luat cuvântul la Congresul sionist de la Ierusalim, binecuvântându-i pe participanţi, ca unul dintre ultimii congresiştii de la Basel, din 1897: „Trecutul de la Basel salută prezentul Ierusalimului şi îi trimite o sărutare pe frunte, iar amândouă îşi îndreaptă privirea de speranţa şi aşteptări către viitor”[54]. A murit la data de 12 decembrie 1955, fiind înmormântat în Cimitirul „Nahlat Itzak” din oraşul Givatayim[55].

Mayer Ebner (1872–1955) a fost o personalitate complexă, politician, avocat, jurnalist şi un lider al comunităţii iudaice din Bucovina, având un rol de prim plan în mijlocul evreilor bucovineni. În prima parte a activităţii şi carierei sale politice s-a remarcat în calitate de conducător al mişcării sioniste din Bucovina, participând la primele congrese sioniste din lume. Concepţiile sale ideologice, definite ca „Realpolitik”, se deosebeau de ideile lui Hetzl, susţinând recunoaşterea drepturilor evreilor de a se organiza în comunităţi naţionale în statele în care trăiau. Pionier al sionismului, Ebner nu considera emanciparea naţională ca pe o favoare oferită de autorităţile germane sau, după 1918, de cele româneşti. Acesta milita pentru emanciparea evreimii doar ca o etapă înainte de realizarea deziderатului sionist. Un moment semnificativ al activităţii sale l-a reprezentat poziţia sa faţă de unirea Bucovinei cu România. Urmărind să asigure comunităţii din care provenea un statut similar cu cel anterior anului 1918, Ebner a avut o poziţie nuanţată faţă de actul istoric de la 28 noiembrie 1918. În perioada interbelică, în calitate de preşedinte al Consiliului Naţional Evreiesc, a militat pentru prezervarea comunităţii iudaice printr-o politică evreiască naţională. A activat în Partidul Evreiesc şi a participat la viaţa politică a României. A avut trei mandate de deputat, de la tribuna parlamentară remarcându-se prin aceeaşi susţinută activitate în sprijinirea coreligionarilor.

[52] David Schaary, „Evreii din Bucovina în perioada interbelică”, p. 179.
[53] Idem, „Comunitatea evreilor din Cernăuţi”, p. 168.
[54] https://ro.wikiledia.org/wikiMayer_Ebner (accesat la 6 martie 2019).
[55] Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. I, Suceava, Iaşi, Princeps Edit, 2004, p. 355.

BDD-A32678 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:34 UTC)